

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 10. broj

6. ožujka 2025.

cijena 300 Ft

Pomurski hrvatski bal

FOTO: BETA

4. stranica

U Dušniku

6. stranica

Javna tribina

12. stranica

Uzorna suradnja

14. stranica

„Ljudi, je li to moguće?“

Ljudi koji sebe smatraju predstavnicima Bunjevaca na nedavno održanoj javnoj tribini o proračunu grada Baje za 2025. godinu, pozivajući se na podatke iz posljednjeg popisa stanovništva kako se „305 stanovnika grada Baje izjasnilo Bunjencima, a samo 274 Hrvatima“, smatraju diskriminacijom to da su prošle godine Hrvati dobili potporu od 1,5 milijuna forinti, a Bunjevci nisu dobili ni filira. Kako doznajemo iz novinskog izvješća, jedna od istaknutih tema javne rasprave bila je položaj bunjevačke zajednice. Árpád Tóth, Csaba Kammermann i László Katymári, predsjednik Udruge građana „Pál Veres“, zalagali su se za to da Bunjevci također dobiju financijsku potporu od lokalne samouprave kao i narodnosne samouprave. Njihovu pozivu da se Bunjevci u što većem broju uključe u javnu tribinu, prema napisu na Facebook profilu „Bunjevci bajske okolice“ pod naslovom „Nećemo odustati od borbe“ odazvalo se deset Bunjevaca. U njihovu izvješću nema ni riječi o odgovoru nadležnih, ali rezultat nam otkriva njihove riječi da neće odustati od borbe. Samo kratko navedimo da je gradonačelnica Bernadett Bari u svojem odgovoru uz ostalo jasno i glasno naglasila da su državne potpore određene višim zakonima. U Baji postoje romska, hrvatska, njemačka i srpska narodnosna samouprava i sve dobivaju potporu. S druge strane, natječajne mogućnosti otvorene su za civilne organizacije, pa ih bunjevačka zajednica također može iskoristiti. Ostaje nam samo to da upitamo koji su to ljudi, kakva je to udruga koja navodno predstavlja Bunjevce bajske okolice, a prije popisa pučanstva u saznanju da će pripadnici subetničke skupine pri obradi podataka biti uvršteni među Hrvatima čak je i pozivala na neizjašnjavanje. Da u mađarskom dijelu Bačke nemaju svojih zagovornika i sljedbenika, to je potpuno jasno jer od ukupno 15 naselja u Bačkoj više je od deset bunjevačkih, a u njima utemeljene hrvatske samouprave već desetljećima rade na očuvanju bunjevačke tradicije, materinskog jezika i običaja te na jačanju nacionalnog identiteta. Nasreću, zagovornici ideje da su Bunjevci poseban narod nema plodno tlo ni sljedbenika u našem dijelu Bačke, a na svojim rijetkim priredbama pozivaju svoje istomišljenike iz Srbije. Nakon čitanja izvješća o spomenutoj „akciji“ tzv. Bunjevaca na javnoj tribini samouprave grada Baje padaju mi na um riječi poznatog sportskog komentara izrečene 1983. godine u sasvim drugom kontekstu, ali dobro oslikavaju i ovu situaciju: „Ljudi, pa je li to moguće? Ludnica! Šta je ovo?!“ S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Obitelj je bila okrenuta okupljanju i zabavi, a vjenčanja su postajala prilika za svečane poklade, gdje su svatovi oblačili maskirane kostime, veselili se i pjevali.“

Poklade su dio godine od blagdana Sveta tri kralja do Čiste srijede, odnosno do početka korizme. To je vrijeme zabave, maskiranja i okupljanja. Iako je Crkva povremeno zabranjivala maskiranje i određene pokladne običaje, oni su unatoč tomu duboko ukorijenjeni u kulturi i tradicijama mnogih naroda. Poklade, posebno u selima i manjim zajednicama, bile su i vrijeme svadbenih običaja te velikih seoskih zabava. Sve je to bilo u znaku tradicija, obiteljskih slavlja, crkvenih vjerovanja, ali i poganskih maski i raspojanog hedonizma – odbacivanje svih zabrana i stavljanje u prvi plan „nedopuštenog“ javnog ponašanja osoba skrivenih u dubokoj anonimnosti svojih maski.

Unatoč zabrani i zabrani maskiranja tijekom proteklih stoljeća pokladne igre bile su i neizbježan dio društvenog života, a ljudi su te dane doživljavali kao priliku za opuštanje, veselje i zbližavanje. Poklade su bile i prilika za smanjenje društvenih razlika jer su u njima svi mogli biti jedinstveni, bez obzira na društveni status. Maskama su se razbijali svi društveni okviri i granice, omogućujući slobodu sudjelovanja u zabavama.

U manjim i ruralnim sredinama poklade su bile i vrijeme obiteljskih slavlja i vjenčanja. Naime, u doba poklada često su se obavljala i vjenčanja jer je to bilo razdoblje kad su ljudi imali slobodnog vremena nakon završetka poljoprivrednih poslova. Obitelj je bila okrenuta okupljanju i zabavi, a vjenčanja su postajala prilika za svečane poklade, gdje su svatovi oblačili maskira-

ne kostime, veselili se i pjevali. Pokladne zabave bile su vrijeme kada su se okupljali ljudi svih generacija, uživali u plesu, pjevanju i raznim običajima. To je bila prilika da se zaborave sve brige, barem na trenutak.

U hrvatskoj tradiciji postoje brojni pokladni običaji i obredi. Bušari u istočnom dijelu Hrvatske i zvončari u Istri možda su najprepoznatljiviji pokladni običaji. Maskirani u strašne, zvučne kostime, ti ljudi, obično s drvenim maskama i zvonima, dolaze u sela i uz buku tjeraju zle duhove, obilježavajući tako kraj zime i dolazak proljeća. Bušari i zvončari nisu samo običaji – oni su obredi koji imaju duboko ukorijenjeno značenje, simboliziraju borbu protiv zla, čišćenje i obnavljanje života. Danas su ti običaji zaštićena kulturna baština, a pokladni običaj Hrvata u Mohaču dio je nematerijalne UNESCO-ove kulturne baštine.

Pod maskom sve je dopušteno. Odbacuju se svakodnevna pravila i živi se pod maskama, skrivajući svoju pravnu i društvenu poziciju. A maski ima od elegantnih i sofisticiranih do grotesknih i zastrašujućih. Njima se omogućuje, i danas, sloboda izražavanja jer su one simboli slobode, kreativnosti i umjetnosti. Karnevali su pak više od samo zabave: oni su izražavanje kulturnog identiteta. Unatoč svemu vrijeme poklada ostaje vrijeme maskiranja, zabave, plesa i pjevanja – prilika za bijeg od svakodnevice, obilježavanje dolaska proljeća i stvaranje nezaboravnih uspomena. Poklade su iza nas. U korizmi smo.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite
Hrvatski glasnik,
tjednik Hrvata
u Mađarskoj!

Potpore narodnosnim samoupravama iz državnog proračuna za 2025. godinu

Prema privitku 9. Zakona XV. iz 2024. godine o državnom proračunu Mađarske, koji je objavljen u službenom listu *Magyar Közlöny* 30. prosinca prošle godine, potpora mjesnim, područnim i državnim narodnosnim samoupravama iz državnog proračuna za 2025. godinu sastoji se od operativne potpore i potpore za zadatke odnosno od potpore za državne samouprave i medije.

Operativna potpora mjesnim i područnim samoupravama

Možemo utvrditi da bitnih promjena nema ni u načinu ni u iznosu državne potpore. Za operativnu potporu mjesnim i područnim samoupravama državnim proračunom planirano je okvirnih 2276,5 milijuna forinti. Kako je to već dugi niz godina, osnovna godišnja potpora po samoupravi utvrđena je u iznosu od 520 000 forinti. Pravo na potporu ostvaruju sve narodnosne samouprave, uključujući i one koje su nastale preustrojem od mjesnih samouprava, a preduvjet je upis u registar narodnosnih samouprava. Mjesne narodnosne samouprave imaju pravo na dvostruki iznos utvrđene godišnje potpore, dakle na 1 040 000 forinti, ako se u dotičnom naselju na posljednjem popisu stanovništva pripadnicima određene narodnosti izjasnilo više od 50 osoba.

Područne narodnosne samouprave imaju pravo na dvostruki iznos (200 %) utvrđene osnovne godišnje potpore, dakle na 1 040 000 forinti, ako je u županiji (glavnom gradu) broj registriranih mjesnih narodnosnih samouprava (u Budimpešti gradskih okruga) dotične narodnosti – uključujući i preustrojene lokalne samouprave – najmanje 10, a najviše 20. Pravo na četverostruki iznos (400 %) osnovne potpore, dakle na 2 080 000 forinti, imaju ako broj registriranih mjesnih samouprava prelazi 20. Ako su mjesne ili područne samouprave održavatelji javne obrazovne ustanove, godišnja operativna potpora iznosi 3 120 000 forinti. Državna riznica potporu će uplatiti u dva obroka, prvi do 31. siječnja i drugi do 30. lipnja 2025. godine. Operativna potpora može se upotrijebiti do 31. prosinca 2025., a obračun uz pismeno stručno i financijsko izvješće podnosi se najkasnije 15. ožujka 2025. godine.

Potpore za zadatke

Za potporu za zadatke državnim je proračunom planirano okvirnih 1747,1 milijun forinti.

Pravo na potporu za zadatke, točnije za obavljene zadatke, s obzirom na to da se ona dodjeljuje prema bodovanju zapisnika od prošle godine, imaju mjesne i područne samouprave koje su dostavile obvezna četiri zapisnika sjednica najkasnije do 15. siječnja 2025. odnosno zapisnik o javnoj tribini ako ona nije bila održana u sklopu jedne od četiriju sjednica.

Raspoloživa sredstva raspodjeljuju se između mjesnih i područnih narodnosnih samouprava – na temelju broja samouprava – tako da se broj područnih narodnosnih samouprava mora dvaput uzeti u obzir. Ministar izdaje potvrdu o potpori po zadatku. Popratni akt priopćava se ministrovom objavom na mrežnoj stranici. On će subvenciju narodnosnoj samoupravi koja ispunjava uvjete preko riznice isplatiti u dva jednaka obroka, prvi do 30. travnja 2025. godine i drugi do 15. kolovoza 2025. godine. Potporu po zadatku narodnosna samouprava može potrošiti do 31. prosinca 2026. godine.

Stručno i financijsko izvješće o potpori za zadatke mjesna i područna narodnosna samouprava dužna je dostaviti nadležnom

ministru najkasnije do 15. ožujka 2026. godine, a ministar je dužan o njegovu prihvaćanju obavijestiti samoupravu objavom na internetskim stranicama.

Operativna potpora državnim samoupravama i potpora za medije

Za operativnu potporu i potporu medija državnih narodnosnih samouprava planirano je okvirnih 2936,5 milijuna forinti, a za ustanove u održavanju državnih narodnosnih samouprava 2269,1 milijun forinti.

Operativna potpora za državne samouprave i medije za 2025.

	samouprava	iznos potpore u milijunima forinti
1.	Bugarska državna samouprava	127,4
2.	Državna samouprava Grka u Mađarskoj	113,9
3.	Državna samouprava Nijemaca u Mađarskoj	548,9
4.	Državna samouprava Rumunja u Mađarskoj	231,1
5.	Hrvatska državna samouprava	316,3
6.	Poljska državna samouprava	145,6
7.	Armenska državna samouprava	95,5
8.	Rusinska državna samouprava	109,6
9.	Slovačka državna samouprava	283,9
10.	Slovenska državna samouprava	157,3
11.	Srpska državna samouprava	194,9
12.	Ukrajinska državna samouprava	128,9
13.	Državna samouprava Roma u Mađarskoj	483,2

Potpore institucijama u održavanju državnih narodnosnih samouprava za 2025.

	institucija	iznos potpore u milijunima forinti
1.	Bugarska državna samouprava	161,6
2.	Državna samouprava Grka u Mađarskoj	51,8
3.	Državna samouprava Nijemaca u Mađarskoj	481,2
4.	Državna samouprava Rumunja u Mađarskoj	110,5
5.	Hrvatska državna samouprava	390,1
6.	Poljska državna samouprava	75,2
7.	Armenska državna samouprava	47,4
8.	Rusinska državna samouprava	65,9
9.	Slovačka državna samouprava	335,2
10.	Slovenska državna samouprava	107,6
11.	Srpska državna samouprava	216,0
12.	Ukrajinska državna samouprava	30,4
13.	Državna samouprava Roma u Mađarskoj	196,2

Pripremio: S. B.

POMURSKI HRVATSKI BAL

U organizaciji Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ 8. veljače u Pansionu „István“ u Šormašu održan je Pomurski hrvatski bal. Više od 260 gostiju okupilo se na druženju i zabavi, a među njima bili su i predstavnici hrvatske diplomacije: izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Mladen Andrić, počasni konzul RH u Velikoj Kaniži dr. Attila Kos, zastupnik u Mađarskom parlamentu Péter Cseresnyés, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, redovita profesorica sa Sveučilišta u Zadru dr. Smiljana Zrilić, župnik iz Goričana Josip Drvoderić. Njih i predstavnike pomurskih hrvatskih samouprava pozdravila je ravnateljica Zavoda Zorica Prosenjak Matola. Bal su pomurskim i podravskim plesovima otvorili plesači Kulturno-umjetničkog društva „Sumarton“, a za dobro raspoloženje brinula su se dva pomurska tamburaška sastava: „Stoboš“ i „Sumartonski lepi dečki“.

Nakon pet godina izostanka ponovno je organiziran regionalni Hrvatski bal u Pomurju. Ovaj put za organizaciju su se pobrinuli Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ i mjesne hrvatske samouprave. Ravnateljica Zavoda Zorica Prosenjak Matola izrazila je svoju radost u vezi s odazivom na bal i zahvalila na pomoći hrvatskim samoupravama. Pozvala je sve nazočne da se tijekom večeri opuštenu druže i uživaju u hrvatskoj glazbi pomurskih tamburaša.

Pozdravnim riječima obratio se i veleposlanik dr. Mladen Andrić, koji je pohvalio uzornu prekograničnu suradnju regije koja je vrlo važna komponenta i u cjelokupnoj suradnji Mađarske i Hrvatske. Uz to je dodao kako postupno napreduje dugoročni

Uzvanici: predsjednik HDS-a Ivan Gugan, počasni konzul RH u Velikoj Kaniži dr. Attila Kos, veleposlanik RH u Budimpešti dr. Mladen Andrić, parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés

Dio gostiju

projekt dviju zemalja – ostvarenje mosta na Muri između Kotoribe i Kerestura, za koji zna da je velika želja ljudi s obje strane granice. Dodao je da se trenutačno raspravlja o nacrtu sporazuma između Mađarske i Hrvatske te da se priprema međudržavni sporazum koji će jamčiti daljnji napredak projekta.

Parlamentarni zastupnik Cseresnyés zahvalio je na pozivu i na ostale programe koje hrvatska zajednica priređuje jer na njima uvijek osjeća zajedničku snagu zajednice, što bi mogao biti uzor svima kao primjer njegovanja identiteta, tradicija i nasljeđa.

Predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan zahvalio je pomurskoj zajednici na organiziranju Hrvatskog bala i na odazivu u velikom broju iako su se u regiji istoga dana održavali mnogi drugi balovi. Sam odaziv dokaz je da zajednica drži do sebe, da joj je važno hrvatstvo i da se njime ponosi. Rekao je da je istoga dana na skupštini HDS-a za ravnateljicu Hrvatskog zavoda „Stipan Blažetin“ ponovno izabrana Zorica Prosenjak Matola te da se hrvatske samouprave ili civilne udruge mogu slobodno obratiti HDS-ovoj instituciji za pomoć.

Nakon pozdravnih riječi slijedila je večera, a među raznim jelima mogla su se kušati i neka hrvatska tradicionalna jela: mlinci, zlevanka, gibanica i drugo. Počela je zatim prava hrvatska fešta, prvo su počeli svirati tamburaši TS-a „Stoboš“ (Ákos Havasi, Ádam Havasi, Bálint Horváth, Erik Hegedüs, Máté Vargovics), a zatim TS „Sumartonski lepi dečki“ (Marcell Tanai, Dávid Haszon, László Rodek, Dániel Gyuricz, Milán Gyuricz, László Bogárdi i gostujući bubnjar Péter Balázs). Plesni podij cijelu je noć bio pun, a svi gosti – od mladih do starijih – mogli su plesati na svoju omiljenu glazbu. Nije izostala ni tombola s vrijednim nagradama, a za nju su se pobrinuli brojni poduzetnici i mjesne hrvatske samouprave. Glavnu nagradu, ljetovanje u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu „Zavičaj“ na Pagu, osigurala je Hrvatska državna samouprava. Regionalni Hrvatski pomurski bal bio je mjesto druženja mnogih hrvatskih prijateljskih družina, a mnogi pomurski Hrvati pozvali su i svoje prijatelje s druge strane granice, pa se u ogromnoj dvorani pansiona cijelu noć mogla čuti hrvatska riječ i hrvatska glazba.

Koordinacijski sastanak u Croatici

U prostorijama Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ 21. siječnja 2025. održan je koordinacijski sastanak za voditelje hrvatskih samouprava, udruga i institucija u Budimpešti i okolici. Sastanak je sazvala i vodila ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, koja je na samom početku srdačno pozdravila sve prisutne i predstavila plan programa rada Croatice za 2025. godinu. Posebno je istaknula jedno događanje – obilježavanje 25. obljetnice djelovanja Croatice koje će se održati 8. svibnja 2025. u okviru Dana hrvatskog tiska u Budimpešti.

Croatica ove godine stavlja poseban naglasak na izdavanje knjiga i njihovu promociju. U planu je pripremanje knjižice o kralju Tomislavu u povodu obilježavanja velike 1100. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva (u spomen na krunidbu kralja Tomislava 925. godine na Duvanjskom polju). Hrvatska državna samouprava planira prigodna predavanja djeci školske dobi, a u toj će prigodi djeca dobiti tu knjigu.

Predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan osim toga informirao je prisutne o državnim događanjima, posebice onima koja će se održati u Budimpešti. Od 27. srpnja do 1. kolovoza mjesto VI. Hrvatskom državnom vjerskom kampusu dat će HOŠIG. Pozvao je mlade Hrvate na sudjelovanje na IV. Hodočašću mladih u Međugorje, koje će ove godine biti od 15. do 18. svibnja. Tradicionalni Dan Hrvata priredit će se u Pečuhu 15. studenoga 2025.

Poseban gost sastanka bio je veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Mladen Andrić, koji je u svojem obraćanju istaknuo važnost institucijske potpore i naglasio kako je zajedništvo ključno za očuvanje identiteta i kulture hrvatske manjine u Mađarskoj te iznio plan aktivnosti

Sudionici koordinacijskog sastanka

za projekte kulturne promidžbe i javne diplomacije Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj u 2025. godini.

Marina Sikora, diplomatska savjetnica u veleposlanstvu, posebno je istaknula Talijansko-hrvatski jazz-koncert 6. svibnja, Obilježavanje Dana državnosti RH uz umjetničku izložbu u suradnji s Muzejom za umjetnost i obrt iz Zagreba 29. svibnja, Hrvatsko-argentinsko plesno-gastronomsko događanje, Hrvatski adventski koncert u bazilici sv. Stjepana i druge.

Hrvatska narodnosna samouprava glavnog grada planira simpozij u čast fra-

njevcu Matiji Petru Katančiću 23. svibnja, a drugi dan, 24. svibnja, Hrvatski piknik u Gradskom vrtu u Budimpešti. Hrvatska samouprava Senandrije ovu godinu posvećuje opernom pjevaču Franji Staziću.

Tijekom sastanka pokrenut je konstruktivan razgovor o jačanju suradnje i usklađivanju programa i aktivnosti unutar hrvatske zajednice u Budimpešti i okolici. Glavni cilj sastanka bio je uskladiti programe rada pojedinih samouprava i institucija te ojačati suradnju između Croatice i drugih subjekata unutar hrvatske zajednice.

croatica.hu

„Pjevajte Gospodinu“ u Hrvatskom klubu Augusta Šenoae

Nakon promocije u Mohaču liturgijska knjižica „Pjevajte Gospodinu“ u organizaciji Hrvatskog kluba „August Šenoa“ i NP-a „Croatica“ predstavljena je 26. siječnja u Hrvatskom klubu Augusta Šenoae u Pečuhu. Knjižica je objavljena u nakladi Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“. Okupljene je pozdravio voditelj Hrvatskog kluba Augusta Šenoae Mišo Šarošac. Predstavljanje je moderirala ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, a sudjelovali su mohački župnik Ladislav Bačmai, urednica knjižice Milica Klaić Tarađija i lektorica knjižice Lilla Trubić. Predstavljanje su pjesmom obogatili pjevači, članovi kukinjskog KUD-a „Ladislav Matušek“.

Liturgijska knjižica „Pjevajte Gospodinu“ sadržava red svete mise i crkvene pjesme tijekom liturgijske godine. Pokrovitelj je izdavanja Savez Hrvata u Mađarskoj.

croatica.hu

U Hrvatskom klubu Augusta Šenoae

Tradicionalni susret crkvenih zborova u Dušniku

U organizaciji Hrvatske samouprave Dušnoka i Hrvatske vjerske zajednice rimokatoličke župe još krajem 2024. održan je tradicionalni Susret hrvatskih crkvenih zborova i koncert.

Tradicionalni susret, koji je pokrenut još 2001. godine u organizaciji mjesne hrvatske samouprave i Izvornog pjevačkog zbora, i ove je godine počeo misnim slavljenjem na hrvatskom jeziku.

Ove je godine prvi put misu predvodio dušnočki župnik vlč. Sabolč Tomašković s prigodnom propovijedi uz pomoć vlč. Imreya Polyáka, biskupskog vikara za narodnosti, aljmaškog župnika vlč. Balázsa Joóa, baškutskog i garskog župnika Tibora Szúcsa te đ-

Ženski pjevački zbor „Ružice“ iz Kalače

kona Lászlóa Polyáka. Misno je slavlje uljepšao Mješoviti crkveni zbor santovačkih Hrvata pod vodstvom župnoga kantora Zsolta Siroka uz pratnju na orguljama, a čitanje je izveo santovački sakristant Stipa Gorjanac. Na početku svete mise okupljene je srdačno pozdravila Silvija Varga, posebno zamjenicu predsjednika Hrvatske državne samouprave Angelu Šokac-Marković, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josu Šibalina i načelnika sela Dávida Bolvárija. Tradicionalni se božićni koncert hrvatskih cr-

Ženski pjevački zbor „Dušenici“ iz Dušnoka

kvenih zborova ove godine istaknuo po tome da su nastupila čak tri zbora iz Dušnoka: najmlađi domaći pjevački zbor, „Dušenici“, s voditeljicom Silvijom Varga, Pjevački zbor „Sveta Cecilija“ s voditeljicom Krisztinom Tamaskó Jáksó te glavni organizator – Izvorni pjevački zbor s voditeljicom Matijom Góhér. Nakon njih slijedili su Ženski pjevački zbor iz Aljmaša, Pjevački zbor „Ružice“ iz Kalače, Pjevački zbor Hrvatske samouprave Kačmara, pjevački zbor KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“ i Mješoviti crkveni zbor santovačkih Hrvata.

Susret je završen zajedničkim ručkom i druženjem sudionika u Domu kulture, gdje su sudionike prigodnom zdravicom pozdravili dušnočki koledari na čelu s Józsefom Szávaiejem. Običaj je koleda oživio uz pomoć Eve Tamaskó, zastupnice Hrvatske samouprave Dušnoka.

Eszter Bogárdi
Foto: László Szógyi

BUNJEVAČKO PRELO U BAŠKUTU

Već po tradiciji prvo bunjevačko prelo u Bačkoj održano je u u Baškutu. Time je započeo niz od petnaest pokladnih zabava bačkih Hrvata koje su potrajale sve do početka korizme, do Čiste srijede.

Nakon deset godina tradicionalna pokladna zabava održana je u organizaciji novoutemeljene Hrvatske samouprave Baškuta. Na najistaknutijoj godišnjoj priredbi bunjevačkih Hrvata i ove godine okupilo se oko 250 gostiju iz Baškuta, Baje i okolnih naselja.

Prelo je otvoreno najpoznatijom prelijskom pjesmom i poznatim stihovima „Kolo igra, tamburica svira“, a okupljene je na hrvatskom i mađarskom jeziku srdačno pozdravila predsjednica samouprave Katalin Jenei. Nazočne su pozdravili i dopredsjednica Hrvatske državne samouprave Angela Šokac-Marković te baškutski načelnik Zoltán Alszegi.

Za to što se prelo u Baškutu očuvalo do danas najzaslužniji su pokojni učitelj tambure Joso Ribar i Tereza Zorić Pap, koji su desetljećima bili neumorni organizatori. Posljednjih deset godina to je i Kulturna udruga bunjevačkih Hrvata.

Predsjednica Katalin Jenei pozdravlja goste

Za dobro raspoloženje ove godine pobrinuo se garski orkestar „Bačka“, pa je zabava uz ples i pjesmu potrajala do zore.

S. B. • Foto: Gábor Demeter (Facebook)

Narodnosna učenička i studentska stipendija grada Pečuha

Grad Pečuh na inicijativu Narodnosnog savjeta, čiji su članovi predsjednici narodnosnih samouprava u Pečuhu, te tadašnjeg predsjednika Savjeta zastupnika gradske Skupštine Istvána Autha 2022. godine utemeljio je narodnosnu srednjoškolsku i studentsku stipendiju za nadarene učenike i studente pripadnike narodnosti koji imaju prebivalište u Pečuhu. Ti mladi pojedinci svojim zalaganjem, talentom i djelovanjem pridonose ugledu i razvoju svoje narodnosne zajednice te grada Pečuha. Oni grade mostove između različitih kultura te u isto vrijeme postižu izvanredne rezultate na svojim studijima.

Stipendiju raspisuje grad Pečuh, a svi koji smatraju da udovoljavaju uvjetima javnog natječaja mogu poslati molbu koja se ocjenjuje prema strogim unaprijed prihvaćenim i transparentnim kriterijima. Nagradu je 2024. godine primilo pet učenika, među njima dvoje pripadnika hrvatske narodnosti: Bálint Proszenyák i Anna Berta Sztánics, a ostali su dobitnici Barbara Werner (njemačka narodnost), Dávid Popovics (ukrajinska narodnost) i József Petrovics (romska narodnost).

Stipendije im je u sklopu proslave Dana narodnosti u Centru Kodály uručio gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy.

U svojem je obraćanju gradonačelnik Pečuha naglasio kako rad narodnosnih samouprava u gradu nije tek na korist njihovih narodnosnih zajednica, on uvelike pridonosi kulturnom bogatstvu Pečuha. U tome ključnu ulogu ima Narodnosni savjet, koji svojim djelovanjem ne samo da čuva zajedništvo i kulturni identitet nego se oni kontinuirano obogaćuju. Podsjetio je kako je program očuvanja manjinskih vrijednosti grada Pečuha ove godine osvojio izvanredno treće mjesto na natječaju „Najbolje prakse mjesnih samouprava“ Državne udruge mjesnih samouprava.

„Ovo priznanje nije samo stručna nagrada. Ono odražava intelektualnu i zajedničku snagu koja čini temelj dugoročnog razvoja našeg grada“, istaknuo je gradonačelnik. „Ponosni smo što ne samo da postižemo uspjehe nego zajedno stvaramo vrijednosti i jačamo zajedničke odnose.“
Branka Pavić Blažetin

BÁLINT PROSZENYÁK učenik je 10. razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“. Odličan je učenik i aktivan član školske zajednice. Ističe se radom u školskoj plesnoj skupini i svojim glazbenim umijećem. Član je pečuškog koncertnog puhačkog orkestra i aktivno se bavi sportom u odjelu za odbojku PEAC-a. Redovito sudjeluje u životu pečuške hrvatske zajednice, posjećuje predstave pečuškog hrvatskog kazališta te događanja Hrvatskog kluba Augusta Šenoje i Hrvatske samouprave Pečuha.

ANNA BERTA SZTÁNICS učenica je 10. razreda Gimnazije i učeničkog doma „Ciszterci Rend Nagy Lajos“. Anna je odlična učenica i aktivno sudjeluje u životu pečuške hrvatske zajednice. Posjećuje predstave pečuškog hrvatskog kazališta te događanja Hrvatskog kluba Augusta Šenoje i Hrvatske samouprave Pečuha. Aktivna je članica sastava Pannon tamburaškog orkestra i Tamburaškog sastava „Misija“. Sudjeluje u brojnim nastupima, svira i popularizira hrvatsku kulturu. Ponosna je na svoje hrvatsko podrijetlo i svoju budućnost vidi unutar hrvatske zajednice u Mađarskoj.

SANTOVO – Tradicionalna trodnevna duhovna priprava santovačke župe za Uskrs ove godine održat će se od 10. do 12. ožujka. Duhovnu pripravu hrvatske zajednice sva tri dana predvodit će upravitelj dušnočke župe vlč. Sabolč Tomašković, koji će održati i prigodne propovijedi te ispovijed vjernika. Misna slavlja u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije svaki dan počinju u 18 sati, a od 17:30 postoji mogućnost za ispovijed vjernika na materinskom hrvatskom jeziku.

SANTOVO – U okviru Dana hrvatskog jezika u Hrvatskoj osnovnoj školi u Santovu 6. ožujka održat će se školsko natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku. Tradicionalna priredba počet će u 14 sati. Na školskom natjecanju sudjelovat će najbolji po razredima, a nadmetat će se u četirima kategorijama. Pobjednici kategorija predstavljat će santovačku školu na Državnom natjecanju u kazivanju stihova i proze koje će se u organizaciji Hrvatske državne samouprave i ove godine prirediti u budimpeštanskom HOŠIG-u.

Iz pera Jelice Adam

Ovu priču, *Na Valentinovo*, poslala nam je naša vjerna čitateljica i pomagačica Jelica Adam iz Serdahela. Priča je na kajkavskom dijalektu hrvatskoga jezika, a Jelica je se prisjetila i zapisala onako kako joj je baka pripovijedala.

Druga je pjesmica također na kajkavskom, i to pjesmica jedne preloške gospođe koja jako lijepo opisuje nekadašnji običaj s druge strane Mure.

FOTO: ZORAN FRAS

Na Valentinovo

Meseca februara se zima išče držala, al je već protuletje dohajalo. Da je zima, znalo se, a da lepo vreme dohaja, to su i tičeki znali i javili, jer su se na Valentinovo ženili. Čez dogu, trdu zimu deca su si čizmice strgala, ako su je i imala. Jako su štela imati nove. Roditelji su nim bečali lepe, čerlene čizmice na Valentinovo. Zakaj praf na Valentinovo? Zato, kaj su se onda ženili tičeki. Već su dečica jako čakala te den, štirinaejstuga februara. Došlo je i to vreme. Deca su se rano stala, i kak su nis roditeli napotili, bosa su se genula na vrt po čizmice čerlene. Jen čas su i gledala kak skaču vrapčeki po dreviju, kak si feraju i kak se ženiju. Je, al je bila zima, bil je mraz, bosa nogice su nim se premrzle i postale čerlene. Prijeli su se i dbežali dimo, v toplu hižičku.

– Mamico, mamico! Nesmo dobili čerlene čizmice – žalila su se deca.

– A kak ne? Pak su vam na nogaj, lepe čerlene. To su te čizmice, po koje ste si sami išli i dobili ste je. – rekli su mamica.

„Jedna priča moje bake“
Zabilježila: J. Mihović-Adam

TRENUTAK ZA PJESMU

Sveti Valentin

Rekli su japa i mama:
došel je sveti Valentin,
šteri bode ftičice ženil,
a mlodima ljubav i dobrotu delil,
a vam dečica črlene čizmice podelil.

Dok se bodeju ftičeki ženili
vi bodete v črlenim čizmicama plesali,
samo morate bosu na vrt iti,
tam za grmom on stoji,
i komu kaj paše podeli.

A kak smo negda čudaj toga ne meli,
i sega željni bili – se smo poverovali,
na vrt smo bosu bežali,
do grma došli i nikoga ne našli,
skorom se zmrzli i nazoj dimo odbežali,
joko se plakali kaj smo
črlene čizmice ne dobili...

Japa i mama su se smijali i govorili:
poglejte si nogice,
tak su vam kak črlene čizmice,
a ve morate joko popevati i plesati.
Kaj ne čujete?
Ftičeki su počeli vuni popevati,
i ve se bodeju počeli pariti,
a unda i ženiti.

I tak vam to sako leto mora biti...

Marija Bermanec (Prelog, Međimurje)

Druženje Udvarčana

Zdravo, divo Marijo!

U organizaciji Hrvatske samouprave Udvara 29. prosinca 2024. godine priređen je VII. Dan Bošnjaka u Udvaru. Istoga dana u poslijepodnevnim satima u mjesnoj crkvi održana je svečana sveta misa u povodu 25. obljetnice posvećenja udvarske crkve koju je služio župnik Zsolt Czeglányi. Misu su organizirale Mjesna samouprava Udvara i Hrvatska samouprava Udvara. Nakon svete mise prigodan koncert održao je Mješoviti pjevački zbor „Hrastina“ iz Udvara, dok je u večernjim satima održan Dan Bošnjaka uz zabavu koju je svirao Mohački orkestar „Radost“.

Pozdravljajući nazočne, predsjednica Hrvatske samouprave Udvara Marta Barić Rónai izrazila je radost zbog velikoga odaziva i zainteresiranosti te rekla: „Ovih se dana VII. Dan Bošnjaka u Udvaru održava u skromnijem obliku. Pozvali smo naš Muški pjevački zbor 'Hrastina', koji je utemeljen prije godinu dana, a u 2024. godini imao je 15 nastupa.“

Udvarčani, baš kao i stanovnici drugih bošnjačkih sela oko Pečuha koji tijekom stoljeća nisu imali svoje crkveno zdanje, ponose se mjesnom crkvom koja je sagrađena krajem 20. stoljeća. Iz povijesti sela može se iščitati kako je u prvoj polovini 14. stoljeća

čija je predsjednica bila gospođa Lajosa Hadfija. Mnogobrojni su se mještani okupili na posvećenju crkve, a tadašnji župnik István Bókai pohvalio je i mjesne zidare, voditelja radova izgradnje Marka Blaškovića i sve stanovnike Udvara te iseljene Udvarčane za njihov milo-

dar za izgradnju crkve. Na Zakladin je račun pristiglo gotovo pet milijuna forinti, a tad se govorilo kako je izgradnja crkve stajala oko 20 milijuna forinti. Posvećena su i dva zvana, staro (malo) iz zvonika i novo koje je Miklós Orovica kupio u Poljskoj. Crkvu je po planovima Mihály Krupicsa projektirao arhitekt János Szigetvári, a mnogi su dali svoj obol da ona, pod zaštitom Gospe Srpnice, sjaji kao biser posljednjih dvadeset i pet godina.

Svečana sveta misa na mađarskom jeziku

U prigodnom filmu koji je nastao u povodu 25. obljetnice spomenuta su i ova imena: Ferenc Tomola, Nándi Nárai, Mity Bozsánovics, Miklós Sibálin... Prepoznaju se glasovi i lica onih koji i danas ispunjavaju crkvene klupe, a sve je manje žena s pokrivenim glavama među njima. A one su bile, naime, one koje su se molile na hrvatskom jeziku.

Branka Pavić Blažetin

Udvarska crkva

Udvar spadao u istaknutija naselja Baranjske županije jer je imao i crkvu i samostalnu župu. Pod Turcima, od 1543. godine, te sljedećih dugih 150 godina bio je u sklopu vlastelinstava grofova Drašković i Zrinski. Nakon progona Turaka naselili su ga Hrvati katolici iz Bosne. Tako su, sve do današnjeg dana, Udvarčani ostali vjerni svojoj tradiciji unatoč galopirajućoj asimilaciji i gubitku stoljetnog načina života koji se počeo mijenjati 50-ih godina 20. stoljeća.

Crkvu koju su izgradili u samo devet mjeseci blagoslovio je pečuški biskup Mihály Mayer 13. prosinca 1998. godine. Tad je Udvar imao šestotinjak stanovnika. Gradnja crkve započela je 4. ožujka iste godine, a zahvaljujući zalaganju svih Udvarčana završena je u rekordnom vremenu. Na posvećenju crkva još nije bila potpuno dovršena – trebalo je još urediti okoliš i izgraditi kalvariju. Stanovnici su utemeljili i Zakladu za crkvu

Bogatstvo...

Hrvatska kulturna grupa salantske škole od 1968. do 1970. godine

Gitaristički koncert Petra Čulića

U povodu obilježavanja Dana međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske (15. siječnja 1992.) u rezidenciji veleposlanika RH u Mađarskoj dr. sc. Mladena Andrića 15. siječnja 2025. godine održan je gitaristički koncert hrvatskog gitarista, profesora i skladatelja Petra Čulića.

Uvodnim govorom događanje je otvorio veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić: „U povijesti svake države ima događaja koji se pamte i slave kao osobito važni, često i zbog njihova utjecaja na daljnji razvoj. Za sve hrvatske građane jedan je takav jedinstveni datum s čak dva spomendana 15. siječnja. Odaje se počast međunarodnom priznanju iz 1992. godine, kad je RH priznala tadašnja Europska zajednica i sve njezine države članice. Danom mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja prisjećamo se 1998. godine i dana dovršetka procesa povratka okupiranih područja istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske. Stoga spomen-dan 15. siječnja ostaje stvarnim činjeničnim i povijesnim uporištem moderne Hrvatske, važan Hrvatima u domovini i diljem svijeta, pa tako i u Mađarskoj.“

Prisutni su mogli uživati u bogatom glazbenom repertoaru koji je izveo virtuoz Petar Čulić: Neno Munitić (1972.) – Gitara, Kapljice, Zvona pod snijegom; Mario Nardelli (1927. – 1993.) – Folklorna impresija br. 2, Tradicionalne španjolske pjesme – Souvenir d'Espagne (arr. Paul Gerrits), Malaguena (arr. Jose de Azpiazu), El Vito (arr. Petar Čulić); Francisco Tárrega (1852. – 1909.) – Sjećanje na Alhambru, Capricho árabe; Isaac Albéniz (1860. – 1909.) – Asturias; Miroslav Lončar (1964.) – Every day blues, Tradicionalni plesovi Dalmacije (arr. Petar Čulić) – Dubrovačka kontradanca, Plesovi staroga Trogira, Stari splitski plesovi. Gitarist svjetskoga glasa Čulić također je izveo jednu vlastitu skladbu (1986.) – Vjerovati, a za kraj je i otpjevao pjesmu „Moj lipi anđele“ Olivera Dragojevića. Petar Čulić otkrio je da često dolazi u Budimpeštu – već je triput sudjelovao (jedanput kao član žirija i dvaput kao mentor) na međunarodnom natjecanju mladih glazbenika Virtuosos V4+, a bit će i član najnovije sezone natjecanja.

Događanju su, uz brojne predstavnike diplomatskog zbora, nazočili i generalni konzul Drago Horvat, predsjednik HDS-a Ivan Guban, gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy, ravnateljica predstavništva HTZ-a u Mađarskoj Ivana Herceg, ravnateljica Croatic Timea Šakan-Škrilin.

Petar Čulić rođen je 26. lipnja 1986. godine u Splitu. Gitaru je počeo učiti sa se-

Petar Čulić

dam godina, a prvi učitelj bio mu je Neno Munitić. Upisao je Umjetničku akademiju Sveučilišta u Splitu u klasi prof. Gorana Lišteša u kvoti „posebno nadareni“ prije završene srednje škole. Magistrirao je u srpnju 2008. godine. Školovanje nastavlja na poslijediplomskom studiju u Koblenzu (u Njemačkoj) na privatnoj akademiji „Koblenz International Guitar Academy“ u klasi prof. Huberta Käppela. Studij završava u svibnju 2010. godine s najboljim uspjehom te dobiva diplomu koncertnog solista.

Sudionici koncerta

Broji više od tisuću nastupa na šest kontinenta u više od 30 država i u gradovima poput Washingtona, Sydneya, Buenos Airesa, Kaira, Londona, Pariza, Sao Paula, Melbournea, Rio de Janeira, Bogote, Beča, Atene, Rima, New Yorka. Svirao je kao solist s Rheinische Philharmonijom, Simfonijskim orkestrom Nacionalnog kazališta „Claudio Santoro“ u Braziliji, Camerata Antiqua de Curitiba, Simfonijskim orkestrom Crne Gore, Komornim gudačkim orkestrom Hrvatske glazbene mladeži, Orkestrom HNK

Split i drugima. Suradivao je s cijenjenim dirigentima Claudiom Cohenom i Fernandom Cordellom. Na tjednu Europe u Brazilu 2018. godine predstavljao je Europsku uniju i Hrvatsku, a nastupio je i u Vijeću Europe u Strasbourgu (Francuska) 2019. godine.

Osim što je osvojio nagrade na svim prestižnijim međunarodnim natjecanjima za mlađe gitariste krajem devedesetih, jedini je hrvatski predstavnik koji je pobijedio u deset godina održavanja Omiš Guitar Festa (2013.). Pobjednik je i ciklusa koncerata mladih glazbenika mo. Vinko Lesić 2013./2014. te gitarističkog natjecanja „Ivan Padovec“ 2005. godine u Zagrebu.

Umjetnički je suradnik na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku od akademske godine 2020./2021. Gitaru je počeo predavati u glazbenoj školi „Lovro pl. Matačić“ u Omišu još 2003. godine kao maturant, a u istoj školi predaje i danas.

U novom projektu mu je 11 ponajvećih skladatelja svijeta za klasičnu gitaru posvetilo skladbu, a praizvedba svih 11 skladbi bila je u kolovozu 2020. godine na međunarodnom festivalu „Omiš Guitar Fest“. Riječ je o deset novih skladbi i jednoj obradi skladbe koja je u originalu napisana za trio (violončelo i dvije gitare).

Od samih početaka gitarističkog školovanja bavi se i skladanjem, a prvu veću inspiraciju za skladanje našao je u knjizi „Mali princ“ Antoinea de Saint-Exupéryja. U izdanju edicije „Lovro pl. Matačić“ objavio je knjigu sa svojih 70 skladbi, i to 50 skladbi za najmlađe, 20 skladbi za soliste i pet skladbi za komorne sastave s gitarom. Petar Čulić službeni je predstavnik D'Addario žica, a svira na gitari Leonardo de Gregorio.

Kršul

HRVATSKI BAL U KISEGU

Na historičkom mjestu u Jurišičevoj tvrđavi je održan 42. hrvatski bal u Kisegu. Šandor Petković, predsjednik mjesne hrvatske samouprave, je pozdravio goste, a Vince Hergović, predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, je otvorio bal. Domaćini i gosti iz susjednih sel, iz Budimpešte, iz Austrije napunili su Vitešku dvoranu, med njimi prisutni su bili Ági Kőszegfalvi,

Tamburaši i tancoši HKD-a „Gradišće“

U kolu

Šandor Petković i Vince Hergović

predsjednica mjesne niške samouprave, dr. Gábor Zalán, javni bilježnik Kisege, kot i vjerski oci Zoltán Kirner i Richárd Inzsöl s kapelanom Balázsom Víghom. Tamburaši i tancoši HKD-a „Gradišće“ iz Petrovoga Sela začarali su publiku svojim programom. Ova mlada generacija širila je veselje, radost i

temperament kroz cijelu večer. Uz švedski stol i domaće tekućine gosti su uživali bal-sku atmosferu. Pred pozornicom postavljene tombola-dari u polnoć su našli svoje gazdarice/gazde. Pukanje je išlo dobro organizirano, ali i ovako je skoro jednu uru duralo diljenje darov uz veselje dobitnikov. Od

početka do kraja neumorni Pinka Band je vabio goste na tanac, tako da je zabavljanje tijela i duše trajalo do rane zore. Organizatorski tim, pod peljačtvom mjesne hrvatske samouprave, hvalu vridno je pripremio ovu hrvatsku, veselu skupadošlicu.

Marija Fülöp-Huljev

U Budimpešti predstavljen Hrvatski katolički kalendar 2025.

U crkvi Rana svetog Franje na Budimu 2. veljače 2025. održano je svečano predstavljanje Hrvatskog katoličkog kalendara za 2025. godinu. Događanje je organiziralo Neprofitno društvo „Croatica“ u suradnji s Hrvatskim narodnosnim samoupravama Čepela, Ferencvaroša i XVI. okruga. Dugogodišnja tradicija održavanja svetih misa na hrvatskom jeziku okuplja vjernike i članove hrvatske zajednice u Budimpešti i okolici pružajući im priliku za zajedničku molitvu i očuvanje vjerskog i kulturnog identiteta.

Svečanost je započela svetom misom koju je predvodio otac Vjenceslav Tóth u povodu Svijećnice. Nakon mise održano je predstavljanje novog izdanja kalendara. Prisutne je pozdravila ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrln. U predstavljanju su sudjelovale urednice kalendara Lilla Trubić i Maja Škrln, urednica Radija Croatia, koja je moderirala razgovor.

Pjesmu „U betlehemske špilji“ Katarine Gubinski Takač pročitala je v. d. ravnateljica Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin. Sudjelovanje učenika Hrvatske osnovne škole i gimnazije (HOŠIG) i njihovo pjevanje duhovnih pjesama posebno je obogatilo događanje.

Sudionici predstavljanja

Nastanak Hrvatskog katoličkog kalendara za 2025. financijski su omogućili i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, Središnji državni ured za Hrvate izvan RH te Fond „Gábor Bethlen“.

Izvor: croatica.hu

Hrvatska samouprava Šomođske županije – javna tribina i svečana sjednica

U organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije 11. prosinca 2024. u Kapušu je održan Županijski hrvatski dan 2024., javna tribina i svečana sjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije te je obilježeno 30 godina djelovanja hrvatskih samouprava.

U svečanoj dvorani Šomođske županije okupio se velik broj Hrvata iz svih hrvatskih naselja u županiji i šire. Ovom prilikom dodijeljena su i odličja Hrvatske samouprave Šomođske županije za 2024. godinu. Samouprava je dodijelila odličja „Za Hrvate” Jelici Maćok-Čende za istaknutu djelatnost na području hrvatskog društveno-političkog života, Klari Kovač za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja i Ruži Šimara Bunjevac za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture.

Zastupnici Hrvatske samouprave Šomođske županije

Koncert Panonskog tamburaškog orkestra

Okupljene je na hrvatskom i mađarskom jeziku pozdravila moderatorica skupa i v. d. ravnateljica Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” Vesna Velin. Javnu tribinu i svečanu sjednicu Hrvatske samouprave Šomođske županije vodio je predsjednik samouprave Zoltán Solga. Osvrnuo se na izbore za narodnosne samouprave održane 9. lipnja 2024. i rekao kako je u Šomođskoj županiji utemeljeno 13 mjesnih samouprava. U svečanoj dvorani Gradske kuće grada Kaposvára 4. listopada održana je osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije. Listu Hrvatske samouprave Šomođske županije postavio je Savez Hrvata u Mađarskoj. U županijskom hrvatskom registru s pravom glasa bio je 841 glasač, a njih 670 pristupilo je izborima. Glasala su 653 glasača. Sedam kandidata s liste zastupnici su u Hrvatskoj samoupravi Šomođske županije: Árpád Hajdu, József Dudás, Béla Szilágyi, János Pavlekovics, Zoltán Szolga, Tiborné Sebestyén i Andrea Felső Kovácsné. Na osnivačkoj sjednici za predsjednika je izabran Zoltán Szolga, a za zamjenika predsjednika János Pavlekovics.

U sklopu javne tribine, govoreći o radu samouprave u 2024. godini, Zoltán Solga naglasio je kako se radilo u skladu sa zakonskim propisima te je održano sedam sjednica. Radilo se po prihvaćenom planu rada, a održani su ili podupirani brojni kulturni, sportski i vjerski programi. Nazočni su mogli dati svoje mišljenje o djelovanju hrvatske samouprave i postaviti pitanja.

Financijski 2024. godinu samouprava je počela s ostatkom iz 2023. godine od 2 360 642 Ft. Za djelovanje je iz državnog proračuna dobila 1 040 000 Ft, a za djelovanje po zadacima (operativna potpora) ostvarila je maksimalni broj bodova (100) i dobila potporu od 4 291 200 Ft. Ostvarila je prihod od doprinosa mjesnih hrvatskih samouprava u suradničkom Forumu, ukupno 770 000 Ft, od potpore za ostvarenje kampa hrvatskog jezika u iznosu od 555 000 Ft, ciljanu potporu Hrvatske državne samouprave u iznosu od 1 000 000 Ft za Forum za suradnju hrvatskih samouprava. Samouprava je podnijela natječajne prijave za ostvarivanje kulturnih programa pri Fondu „Gábor Bethlen” i ostvarila ukupnu potporu u iznosu od 2 800 000 Ft.

Djelovalo se u skladu s godišnjim programom rada. Predsjednik je izdvojio potporu jačanju Foruma za suradnju hrvatskih samouprava uz osiguravanje iznosa od 230 000 Ft kako bi se mogla povući ciljana potpora HDS-a u iznosu od 1 000 000 Ft, cjelogodišnju suradnju i podršku hrvatskim drugama, otkup pisane ostavštine etnologa Đure Frankovića, organiziranje jezičnog kampa za učenike škola koji pohađaju nastavu hrvatskog jezika u županiji. Istaknuo je podršku i suradnju u organizaciji vjerskih događanja, posebno hodočašća i procesija, kao i organizaciju hodočašća u Mariju Bistricu. Od brojnih kulturnih događanja izdvojio je Glazbenu večer u Tomašinu, Piknik uz Dravu u Brlobašu, program pod nazivom „Hrvatska zajednica u županiji” u Martincima, Regionalni hrvatski bal u Barči, Hrvatske dane i procesije u suradnji s lokalnim hrvatskim samoupravama. Samouprava je pomogla u organizaciji državne kulturne turneje Hrvatske državne samouprave održane u Barči, sudjelovala na Danu Hrvata u Sambotelu i domalo svim priredbama u organizaciji Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin”.

Od sportskih događanja izdvojio je organizaciju i sudjelovanje na državnom turniru HDS-a u malom nogometu, nogometni noćni turnir u Potonji, sudjelovanje na HDS-ovu Cro-touru, barčanski turnir u kuglanju i Kup podravskih ribiča.

U drugoj točki javne tribine i svečane sjednice Hrvatske samouprave Šomođske županije prihvaćen je prijedlog izmjene proračuna za 2024. godinu s povećanjem ukupnih prihoda i rashoda za 1 555 000 Ft.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Mala stranica

ZANIMLJIVI ZIMSKI SPORTOVI

Među zimskim sportovima možda je najpoznatije skijanje, no za njega treba otputovati u zemlje u kojima ima dovoljno snijega. A ako se već otputuje onamo gdje ima dovoljno snijega, vrijedno je isprobati i druge sportove na snijegu. Vjerojatno znate i za druge sportove, ali možda ne znate mnogo o njima.

♥ **BOB.** Bob je sport u kojem se dvoje ili četvero natjecatelja spušta uskom, zavojitom i zaleđenom stazom u posebnim sanonicama. Naravno, važno je to da natjecatelji što brže stignu do cilja. Brzina boba može dostići čak 130 km na sat. Sport potječe iz švicarskog mjesta St. Moritz iz 19. stoljeća, kad su se engleski gosti počeli prilagođenim sanjkama spuštati niz seoske ceste. Budući da je to bilo opasno za prolaznike, izgrađena je posebna staza, tako da je prva staza za bob izgrađena 1870. godine. Bob je postao vrlo popularan sport te je 1998. godine uvršten na popis disciplina zimskih olimpijskih igara.

♥ **SNOWBOARDING.** Snowboarding bismo mogli nazvati „daskanje po snijegu”. Nastao je u šezdesetim godinama prošlog stoljeća. U početku su ga skijališta branila u strahu da će upropastiti snijeg, a danas je prisutan gotovo na svim skijalištima. Daskanje po snijegu omiljeno je među mladima i 1998. godine, kao i bob, uvršteno je u discipline zimskih olimpijskih igara.

♥ **SKELETON.** Taj sport također potječe iz St. Moritza (iz Švicarske), a u olimpijske discipline uvršten je 2002. godine. U skeletonu treba prijeći zaleđenu stazu sanjkama u najkraćem mogućem vremenu, ali se ovdje leži potrbuške s glavom prema naprijed. Upotrebljavaju se posebne sanjke koje su ime dobile po svojem minimalističkom dizajnu koji nalikuje ljudskom kosturu. Smjer vožnje određuje se pokretima tijela, odnosno upravlja se pokretima.

Učiteljice i učenici

HRVATSKO JEZIČNO POSLIJEPodne

Na inicijativu učiteljice hrvatskog jezika u mohačkoj Osnovnoj školi Széchenyi (MTÁI) Anite Jandrók Erdélyi pokrenut je novi izvannastavni program u gradu Mohaču s Mirjánom Miklós, odgajateljicom hrvatske skupine u mohačkom vrtiću u Ulici Eötvös. Programi su nazvani *Hrvatsko jezično poslijepodne*, a namijenjeni su djeci starije vrtićke dobi (5-6 godina).

Cilj je programa ponajprije olakšati i podržati prijelaz iz vrtića u školu, upoznati djecu s Anitom, njihovom budućom učiteljicom hrvatskog jezika, te proširiti i ojačati jezično znanje djece na hrvatskom jeziku. Cilj je također predstaviti hrvatske i šokačke običaje, blagdane, narodne predmete, motive i izradu rukotvorina. Sve to kroz igru, veselje, glazbu, pjesmu i ples. Radionice se održavaju jedanput mjesečno u Šokačkoj čitaonici u Mohaču i traju 60 minuta. Anita i teta Mira već su četvrti put ostvarile taj program – na početku s četiri polaznika, a broj djece u posljednjim terminima porastao je na desetak. Sudjelovali su i polaznici iz vrtićkih skupina u kojima se odgaja na mađarskom jeziku, što inicijatore jako veseli!

Branka Pavić Blažetin

Uzorna suradnja Petribe i Ivanovca

Jedna od najuzornijih prekograničnih suradnji ona je koja se njeguje gotovo 40 godina između Petribe i Ivanovca, odnosno između njihovih kulturnih udruga – Pjevačkog zbora „Petripske ružice” i Kulturno-umjetničkog društva „Katruže” iz Ivanovca te Hrvatske samouprave Petribe. Naselja su surađivala i prije u sportu, a nakon društveno-političkih promjena u Mađarskoj suradnja se proširila na kulturnu i vjersku. Dugogodišnji predsjednik Hrvatske samouprave Petribe Jožo Kranic i nekadašnji Stjepan Mesarić (nažalost pokojni) te Slavica Petković, sadašnja predsjednica, promotori su te suradnje, a osim njih tu je, naravno, podrška svih članova udruge. Prije 20 godina, 2004. godine, i službeno je potpisan sporazum o suradnji dvaju mjesta te je suradnja i danas živa, a u posljednje vrijeme čak se i intenzivirala. Ivanovčani su česti gosti na priredbama u Petribi te pomažu u ostvarivanju hrvatskih misa, a Petripčani sudjeluju na programima u Ivanovcu. Petripski zbor bio je na Smotri „Pesmarica naših mamica”, na Danu Međimurske popevke, Danima 25. obljetnice župe u Ivanovcu, a KUD „Ivanovec” na Hrvatskom kulturnom susretu, hrvatskoj misi i drugim hrvatskim programima.

Petriba je jedno od najmanjih hrvatskih pomurskih naselja s nešto više od 300 stanovnika, a 23 % žitelja izjasnilo se pripadnicima hrvatske narodnosti na posljednjem popisu stanovništva. Drukčije je to bilo prije pola stoljeća, kad je 1975. godine zatvorena mjesna hrvatska osnovna škola. Tad je zbog nepostojanja cestovnih veza s drugim hrvatskim naseljima za petripsku djecu određeno da pohađaju školu u mađarskom Bečehelu. Nakon toga počeo se gubiti hrvatski jezik među mladim naraštajima. Nakon društveno-političkih promjena i prvih manjinskih izbora mjesna i hrvatska samouprava na čelu s Jožom Kranicom pokrenule su inicijativu da petripska djeca pohađaju mlinaračku ili serdahelsku hrvatsku školu jer je izgrađena asfaltirana cesta između Petribe i Pustare. Tako je veza s hrvatskim naseljima postala bolja. Nažalost, poslije se i u Mlinarcima zatvorila škola, a putovanje do serdahelske školske ustanove zahtijevalo je više vremena zbog presjedanja iz autobusa u autobus. Stoga su roditelji izabrali ono što im je bilo jednostavnije – upisali su djecu u neku školu u Velikoj Kaniži ili u Bečehelu. Kako se broj stanovnika u selu smanjio, tako se smanjio i broj djece, pa je zatvoren i hrvatski dječji vrtić. Na taj način u krugu mladih izgubio se hrvatski jezik, ali je osjećaj pripadnosti hrvatskoj zajednici ostao. U posljednje vrijeme i mladi se učlanjuju u pjevački zbor te su željni učiti hrvatski jezik.

„Nije lako održavati hrvatski jezik u mjestima gdje nema škole. Hrvatska samouprava pokušava učiniti sve što može da opstane ova mala zajednica. Više smo puta organizirali tečaj hrvatskoga jezika i radujemo se da se puno mladih javilo. Najviše nam pomaže kad nam dođu prijatelji iz Hrvatske, iz Ivanovca. Oni su nam zaista podrška, svaki su put

Zajedno nakon hrvatske mise u Petribi

na našim kulturnim događanjima, pomažu nam učiti hrvatske pjesme, hrvatske molitve. Vrlo smo im zahvalni. Prošle godine čak smo tri puta imali hrvatsku misu uz njihovu pomoć. Moram posebno zahvaliti i našem velečasniku Gáboru Horváthu, koji je spreman na to, a i župniku iz Ivanovca Alojziju Pakracu. Čak je bila dvojezična misa i u Ivanovcu te smo prisustvovali. Veseli me i to da se mladi uključuju u pjevački zbor i u naše programe. To nam daje nadu da će biti onih koji će naš posao nastaviti”, rekao je Jožo Kranic, predsjednik Hrvatske samouprave Petribe.

Koliko se mladi zanimaju za hrvatski javni život, vidi se i po tome što je u Petribi bilo najviše kandidata za hrvatsku samoupravu na posljednjim izborima – čak devet, među njima dosta mladih.

Koliko je važna podrška iz matične domovine, to zna i druga strana. Predsjednica

KUD-a „Katruže” iz Ivanovca Slavica Petković nikad ne zaboravlja na petripske Hrvate. Kad njihova udruga ima neku priredbu, obavezno pozove Petripčane. „Znamo koliko je teško očuvati hrvatski jezik u okruženju većinskog naroda, ali mi se divimo onima koji govore onaj čisti kajkavski dijalekt koji se kod nas već izmiješao s književnim jezikom. Baš nas veseli da su se u petripski zbor uključili mladi, sad smo i mi uspjeli uključiti nekolicinu mladih u naš KUD, pa smo se generacijski mogli bolje povezati. Uvijek nešto učimo jedni od drugih i vrlo nas veseli da smo se uspjeli jačati i na polju vjere. Prošle godine imali smo mnogo takvih zajedničkih sadržaja”, izjavila je predsjednica Petković te dodala kako za ovu godinu već imaju planove. Vjeruje da će mnogo njih uspjeti ostvariti s petripskom hrvatskom zajednicom.

Beta

Prva svinjokolja i kobasijada u Aljmašu

U organizaciji mjesne Udruge bunjevačkih Hrvata, Hrvatske samouprave grada Aljmaša i Attila Nyárijia 11. siječnja priređena je Prva svinjokolja i kobasijada u Aljmašu. Prvi festival svinjokolje i kobasice priređen je sa željom da ubuduće postane tradicijom.

Uime organizatora okupljene je pozdravila predsjednica Udruge bunjevačkih Hrvata Erika Turcsik te ujedno najavila cjelodnevni program festivala. Zahvalila je svim podupirateljima, kojih je bilo dvadesetak, jer bi bez njih, kako je među ostalim naglasila, bilo vrlo teško ostvariti ovu novu inicijativu. Aljmaški župnik vlč. Balázs Joó blagoslovio je festival, sudionike i „glavnog lika“ festivala – svinju.

Otvaranje festivala

Program je započeo u jutarnjim satima tradicionalnom svinjokoljom. Cjelodnevni festival uz glazbu, pripremanje i kušanje tradicionalnih jela tijekom dana privukao je više stotina Aljmašana u središte grada.

Vrijedne ruke

Na festivalu je obrađeno 500 kilograma svinjskog mesa. Uz konzistenciju od 1000 forinti za doručak se konzumirala krv pečena s lukom, za ručak svinjska juha i paprikaš, a za večeru pečena kobasica.

Na natjecanje u pravljenju kobasica prijavljeno je deset ekipa. Prve tri lijepo su nagrađene, a podijeljene su i dvije posebne nagrade.

S. B. • Foto: Balázs Joó (Facebook)

Stipo Oršokić

(1942. – 2024.)

PODRAVSKA ZVONA ZVONE...

Zvona su na posljednji počinak 18. prosinca 2024. godine ispratila Stipu Oršokića, koji je rođen u najjužnijem selu Mađarske, Kašadu, 19. listopada 1942. godine. Osnovnu školu pohađao je u Kašadu i Bremenu (Bere-mend). Ujak mu je bio vrsni kolar i Stipo je često boravio u njegovoj radnji, pa je zavolio taj zanat i krenuo njegovim stopama.

Pedesetih godina prošlog stoljeća nastupila su teška vremena, a kao mladić suočavao se s odgovornošću za obitelj. Sa svojom majkom brinuo se za mlađu sestru te za baku i djeda. Bio je patnik, mladić koji je tad imao veoma tešku sudbinu. U brak je stupio 12. studenoga 1966. godine, a supruga Anica bila mu je suputnica 58 godina. Sin jedinac Stipo rodio im se 17. kolovoza 1968.

Tijekom života Stipo je radio u cementari u Bremenu, u kojem je i živio. Bio je uvijek aktivan u svojem mjestu boravka, tako da je bio i vijećnik u poglavarstvu Bremena. Umirovljen je s 55 godina, no ostao je i dalje aktivan. Preselio se u Kašad, gdje je postao načelnik sela u tri mandata. U njegovu životu obitelj je bila od presudne važnosti, a radostan i ponosan dočekao je svoje dvije unuke.

Nikad nije zaboravio svoj kašadski govor i uvijek se trudio unaprijediti svoje rodno selo. Obnovio je zgradu i okoliš poglavarstva, dom kulture i kuću oproštaja na groblju. Brinuo se o vjerskom životu Kašada. Deset godina bio je član Mješovitog pjevačkog zbora u Harkanju.

Vjerujem da i ondje gore čuje podravska zvona i pjeva svoju omiljenu pjesmu u anđeoskom zboru.

E. F.

U SPOMEN STIPI ORŠOKIĆU

Hrvati grada Harkanja i članovi Mješovitog hrvatskog pjevačkog zbora grada Harkanja sjećat će ga se kao pjevača dobrog srca. Zauvijek će ostati u sjećanju i u srcima svih članova. Počivaj u miru Božjem! Neka Ti je laka kašadska gruda, dragi naš PRIJATELJU!

Veliko bunjevačko prelo u Aljmašu

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Aljmaša i Kulturne udruge bunjevačkih Hrvata 5. veljače u Aljmašu je priređeno tradicionalno Bunjevačko veliko prelo. Pokladna priredba, održana u gostionici „Sárga csikó“, otvorena je prigodnim kulturnim programom.

Sudionici otvaranja bala

Goste je na početku srdačno pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave grada Aljmaša Valerija Petrekanić. Kako je uz ostalo kazala, nekad su mlade djevojke u najfinijoj lionskoj svili i mladići u uglancanim čizmama plesali kolo, a to čine i oni danas. U svojem govoru prisjetila se biskupa Ivana Antunovića i Ante Evetovića koji su, kako je kazala, svojim radom uvelike pridonijeli očuvanju tradicije Bunjevaca u Aljmašu i okolici.

Pjevači KUD-a „Zora“

Polaznici hrvatskoga jezika u vrtiću i osnovnoj školi

U kulturnom programu nastupili su polaznici hrvatskoga jezika u vrtiću i osnovnoj školi, pjevački zbor i KUD „Zora“. Predstavili su se splotom bunjevačkih igara, plesova i pjesama u izvornoj narodnoj nošnji.

Svojom nazočnošću prelo su uveličali aljmaški gradonačelnik Balázs Kiss, aljmaški župnik vlč. Balázs Joó i dušnočki župnik Sabolč Tomašković.

U nastavku večeri za dobro raspoloženje brinuo se Orkestar „Baranja“ iz Pečuha, pa je zabava uz ples i pjesmu potrajala do zore.

S. B.

Plesači KUD-a „Zora“

ČAVOLJSKE POKLADE UZ MOHAČKE BUŠE

U bačkom naselju 8. veljače 2025. godine održana je tradicionalna pokladna priredba na otvorenom pod nazivom „Tjeranje zime“. Seoski program počeo je svinjokoljom i preradom svinjskog mesa, a nastavljen pripremanjem četiriju specijaliteta: sarme, pečene kobasice, pečenke i paprikaša. Specijaliteti su nuđeni uz cijenu od 1000 forinti za kušanje svih specijaliteta ili za četiri porcije istog jela. Uslijedila je ranopopodnevna pokladna povorka mohačkih buša uz bušarsku skupinu Mohačke šokačke čitaonice u pratnji mještana. Vrhunac je bio zajednički ples na otvorenom ispred načelničkog ureda. Među popratnim sadržajima održano je i natjecanje za izbor najbolje domaće rakije sela, najbolje salenja ke i kolačiće. Pokladna priredba završena je spaljivanjem lutke, odnosno tjeranjem zime.

S. B. • Foto: Ikszt Csávolj (Facebook)

Pokladna povorka s mohačkim bušama